

Samen spelen
met gedachten

Tijdens de Week van de Kinderfilosofie (15 t/m 23 april) zette de Stichting Promotie en Publiciteit Kinderfilosofie de praktijk van het filosoferen met kinderen in de spotlights om te laten zien dat leren filosoferen uiteindelijk net zo vanzelfsprekend moet worden als leren lezen.

Daarnaast was er ook een nieuwe boekenprijs in het leven geroepen voor het Beste Filosofische Kinderboek. Boeken zijn immers een laagdrempelige manier om kinderen aan te zetten tot denken over filosofische vragen en kwesties.

Op zaterdag 22 april werd deze prijs voor het eerst uitgereikt.

Het idee van een beeld met drie omgekeerde vraagtekens kwam van Christianne Verheugd en jurylid Syb Faes. De omkeren van de vraagtekens verwijst naar het andere karakter dat een filosofische vraag heeft t.o.v. de vragen die kinderen gewoonlijk moeten beantwoorden.

Bovendien: als je filosofeert roept de ene vraag meestal vooral een volgende vraag op. De prijs is vernoemd naar de mascotte van de week van de kinderfilosofie, de uil Ludo en heet met verwijzing naar de speelse omkering van de vraagtekens 'Ludoq'.

De jury, bestaande uit filosoof Frank Meester, kinderfilosoof en theatermaakster Annelies Appelhof en Jonge Denker des Vaderlands Syb Faes waren het er unaniem over eens dat *Gedachten Denken* van Annelies Beck met illustraties van Hanneke Siemensma het winnende boek was geworden.

'Dit juweeltje zet de jonge lezer het meest aan tot zelf denken over filosofische kwesties. Dit in combinatie met de prachtige vormgeving, de mooie tekeningen en de poëtische taal, was doorslaggevend. Het lijkt een klein boek, maar het zit bomvol metafysische vragen.'

Bij afwezigheid van de schrijfster nam uitgeefster Wende Wilbers (Querido) deze eerste Ludoq in ontvangst. Annelies Beck en Hanneke Siemensma werden direct na de prijsuitreiking gebeld en beiden voelde zich zeer vereerd en waren heel blij met de prijs. Daarna werden de tien redenen om te filosoferen met kinderen besproken.

1. Kinderen en jongeren leren beter naar elkaar te luisteren.
2. Hun cognitieve vaardigheden verbeteren. Denk aan het begrijpen van het verschil tussen deel en geheel, mening en feit en het herkennen van tegenstellingen.
3. Het bevordert tolerantie. Kinderen en jongeren leren dat denkbeelden van anderen ook interessant zijn.
4. Kinderen en jongeren leren inzien wat de voordelen zijn van de waarheid vertellen.
5. Kinderen en jongeren leren een moediger houding aan, door in gesprekken ervaring op te doen met het opperen van tegengestelde meningen.
6. Kinderen en jongeren gaan zelf verder nadenken of doorpraten over de besproken thema's.
7. Ze onderzoeken filosofische veronderstellingen achter politiek en reclame. Zo wordt weerstand opgebouwd tegen manipulatie door politici en reclamemakers.
8. Ze onderzoeken filosofische veronderstellingen achter kunst, wetenschap, wiskunde, maatschappijwetenschappen en taal en leren zo verbanden te zien
9. Kinderen en jongeren vergroten hun vermogen om verschillen te verwelkomen, in plaats van zich hierdoor bedreigd te voelen.

Bron: <https://weekvandekinderfilosofie.nl/>

GEDACHTEN DENKEN

Annelies Beck en Hanneke Siemensma

De hoofdpersoon in dit boek is het meisje Noor.

Op de eerste bladzijde vraagt ze aan haar kat: ‘Wat zijn gedachten?’ Ze komt tot de conclusie dat die in je hoofd zitten, maar vraagt zich af wat je daar dan mee moet doen.

Als ze op de volgende bladzij hierop een antwoord denkt te hebben gevonden, lokt dat echter weer een nieuwe vraag uit. De vragen en antwoorden worden op elke bladzijde geïllustreerd met voor kinderen aansprekende tekeningen.

Het boek zet op eenvoudige wijze aan tot nadenken en gedachten onder woorden te brengen. Maar wie goed leest, ontdekt dat achter elke vraag de filosofie van een grote denker zit, waar kinderen op deze wijze spelenderwijs mee bekend worden gemaakt.

Een paar voorbeelden:

De tekening op de cover van de vliegende ganzen komt verderop in het boek nog een keer terug als Noor zich afvraagt of je gedachten ook kunt vasthouden. Dit associeerde ik met de vergelijking in de Theaitetos van Plato, waarbij Socrates zegt dat vogels symbool staan voor kennis. Je probeert ze te vangen, maar het is de vraag of je dat lukt. Hierop antwoordt Theaitetos dat het brein en een vogelkooi gelijk staan aan een omhulsel waar zowel kennis als

onwetendheid rondvliegt en je eigenlijk niet weet welke van de twee je hierin gevangen hebt. Bij de vraag of gedachten je boos of blij kunnen maken zie ik een overeenkomst met de Stoïcijnse leer, waar een gebeurtenis enerzijds allerlei doemscenario's bij je kunnen oproepen, maar je anderzijds het gebeuren ook gewoon kunt accepteren en kunt kijken hoe je er positief mee om kunt gaan. Siemensma illustreert dat door Noor links in het midden van een volledig zwartgemaakte bladzijde te plaatsen en rechts vrolijk achter een vlinder aan een trap op te laten huppelen. Voor welke van de twee zou jij kiezen?

Bij de vraag of gedachten alleen in je hoofd kunnen zitten laat Beck zien dat ze ook in boeken beschreven staan en, wat de huidige jeugd zeker zal aanspreken, ook op internet te vinden zijn. Daarbij een prachtige tekening van een bibliotheek, waar kinderen druk in de weer zijn met boeken en kranten, waardoor je kunt zien dat gedachten je kunnen aanzetten tot daden. Het boek zal kinderen zeker inspireren om zelf te gaan onderzoeken wat je allemaal met gedachten kunt doen en in hoeverre deze je leven kunnen bepalen.

De woorden van de Franse filosoof Michel Montaigne in zijn *Essais* sluiten hierbij dan ook helemaal aan:

'Men heeft absoluut ongelijk wanneer men filosofie ontoegankelijk voor kinderen verklaart. Er is niets dat vrolijker, levendiger, opgeruimder en speelser is dan dat.'

© Gonny Pasman – Sakkers
Spinozakring Soest

Mei 2023

Annelies Beck (Aalst, 25 juni 1973) is een Vlaamse journaliste en schrijfster. Ze studeerde Hedendaagse Geschiedenis in Gent en behaalde een master in Brazilian Studies aan de University of London. Reeds als tiener gaat ze aan de slag in het radioprogramma Van Kattekwaad tot Erger en later bij het jeugdjournaal, meteen de start van een loopbaan bij de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie.

Door haar passie voor lezen wilde ze als kind eerst postbode worden, vanwege de vrije tijd in de namiddag om te kunnen lezen. Ze was in 2007 te zien in het Vlaamse tv-programma De Slimste Mens ter Wereld.

Hanneke Siemensma (Kortenhoef, 1978) werkt als illustrator van prentenboeken en kinderboeken. Haar werk is vertaald in vijftien talen, waaronder Duits, Frans, Italiaans, Engels en Chinees. Voor *De haas zonder neus* ontving ze in 2022 een Zilveren Penseel. *Kleine wijze wolf* werd als eerste Nederlandse prentenboek ooit genomineerd voor de belangrijke Britse Kate Greenaway Medal.

Hanneke studeerde Nederlandse letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam en enige tijd in Zweden, aan Stockholms Universitet. Daarna volgde ze de avondopleiding Beeldende kunst aan de KABK in Den Haag. Ze woont in Haarlem met man en twee dochters. Ze werkt het liefst met ‘droog’ materiaal, zoals houtskool, krijt en potlood, in combinatie met grafiek, sjablonen en/of stempels, en photoshop.